

Adroddiad i: Cyngor Sir

Dyddiad y Cyfarfod: 5 Gorffennaf 2016

Aelod / Swyddog Arweiniol: Gary Williams, Swyddog Monitro/ Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd

Awdur yr Adroddiad: Lisa Jones/ Gary Williams

Teitl: Cyfansoddiad y Cyngor

1. Beth yw cynnwys yr adroddiad?

1.1 I gyflwyno i'r Cyngor llawn y Cyfansoddiad Enghreifftiol newydd ar gyfer Cymru ar gyfer sylwadau a'i fabwysiadu.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Y mae yna gyfrifoldeb cyfreithiol ar y Cyngor Llawn i fabwysiadu Cyfansoddiad yn unol â Deddf Llywodraeth Leol 2000

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Cyngor Llawn yn ystyried y Cyfansoddiad - ynghlwm fel Atodiad 1 - ac yn ei fabwysiadu. Er hwylusutod, oherwydd maint y ddogfen, mae un copi caled o'r atodiad hefyd ar gael yn Ystafell yr Aelodau.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Dros y deuddeg mis diwethaf, mae'r Gweithgor Cyfansoddiad sy'n cynnwys cynrychiolaeth drawsbleidiol wedi bod yn cyfarfod i ystyried y newidiadau arfaethedig; cyn y Swyddog Monitro yn adrodd bob cam o'r cynnydd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol. Trafod nifer o feysydd, gan gynnwys mwy o dryloywder ac ymlaen llaw rhybudd o wneud penderfyniadau naill ai gan Aelod neu Uwch Swyddog, mewn perthynas â phenderfyniadau penodol oeddent am i'w gwneud o dan bwerau dirprwyedig; a ddylai aelodau'r cyhoedd yn gallu holi cwestiynau i'r Cabinet neu'r cyngor llawn; terfynau ar amseriad cyfarfod; Cadeirydd arwyddo oddi ar yr holl ddogfennau cyfreithiol dan sêl; dirprwyon ar bwyllgorau a diwygio'r protocol ar gysylltiadau swyddog-aelod. Bwriad y Cyfansoddiad model newydd yw bod yn fersiwn haws i'w defnyddio na'r model presennol ac ysgrifenedig mewn iaith glir i alluogi'r darlennydd i ddeall y prosesau democrataidd, nodi'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn haws ac i alluogi swyddogion y cyngor i gyrchu a deall prosesau mewn ffordd fwy effeithlon yn hytrach na dibynnu ar wasanaethau cyfreithiol neu ddemocrataidd i ddarparu dehongliad.

4.2 Cynhaliwyd gweithdy Aelodaeth ar 1 Mawrth 2016 er mwyn cyflwyno aelodaeth ehangach i'r Cyfansoddiad newydd ac i drafod a galluogi'r Swyddog Monitro i gael arweiniad ar y newidiadau arfaethedig.

4.3 Mae sylw aelodau yn cael ei dynnu yn arbennig at y newidiadau canlynol; yn ystod y cyflwyniad o'r adroddiad hwn, bydd y Swyddog Monitro yn mynd â'r Aelodau drwy'r model adran gan adran beth bynnag:

- Adran Diffiniad Estynedig
- Adran 3 yn nodi sut y gall aelodau o'r cyhoedd gael gwybodaeth a bod yn gysylltiedig
- Adran 4 Fframwaith Polisi wedi'i ddiweddarau
- Adran 9 – Rhestru pob rheoliadau a phwyllgorau eraill, gan gynnwys y Pwyllgorau ar y Cyd.
- Adran 11 – yn nodi pwy yw'r Swyddogion statudol 'Priodol' y Cyngor a'u swyddogaethau a meysydd cyfrifoldeb.
- Adran 12 – Cyllid, Cytundebau a Materion Cyfreithiol a chael gwared â gofyniad y Cadeirydd y Cyngor i lofnodi pob cytundeb yn unigol neu drafodion eiddo a wneir dan sêl.
- Adran 13 yn nodi Cynllun Dirprwyo Aelod Cabinet diwygiedig a Chynllun Diwygio Swyddog diwygiedig.
- Adran 16 yn nodi'r Rheoliadau Ariannol diwygiedig
- Adran 17 yn nodi newidiadau mân i'r trothwyon o dan y rheolau gweithdrefnau contractau

Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae Adran 13 o ran y cynllun Aelodau Arweiniol a chyhoeddi ymlaen llaw am benderfyniadau swyddogion a hefyd adran 17 ynglŷn â lefelau trothwy yn y rheolau gweithdrefn contract, yn cael ei drafod gan y Cabinet ac efallai hoffech Aelodau ddarllen eto eitem rhif 5 a 6 o'r adroddiadau'r Cabinet i'w gyflwyno ar 28 Mehefin 2016

4.4 Mae'r Cyfansoddiad newydd yn cynnwys y Codau a Phrotocolau; nid yw'r rhain wedi newid gan fod y broses ymgynghori wedi cadarnhau yr oeddent yn addas i'r diben ac yn gweithio'n barod:

- Gweithdrefnau gwrandawiadau'r Pwyllgor Safonau
- Cod Ymddygiad Gweithwyr
- Disgrifiadau Rôl i Aelodau
- Protocol Hunanreoleiddiol Aelodau
- Protocol Cyswllt ag Aelodau
- Protocol ar Fynediad at Wybodaeth i Aelodau
- Protocol ar Swyddogaeth Cadeirydd ac Arweinydd wrth Gynrychioli'r Cyngor
- Protocol ac Arweiniad i Aelodau Etholedig a Benodwyd i Gyrff Allanol

Mae'r Cyfansoddiad newydd yn cynnwys y canlynol sydd wedi eu diweddarau a'u cymeradwyo yn ddiweddar gan y Cyngor Llawn:

- Polisi Rhannu Pryderon
- Rheolau'r Weithdrefn Gontractau
- Cod Ymddygiad diwygiedig i Aelodau
- Cod Arferion Gorau i Gynghorwyr a Swyddogion sy'n delio â Materion Cynllunio
- Cynllun Dirprwyo i Swyddogion

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Bydd cyfansoddiad modern sy'n addas at ei bwrpas yn cyfrannu at y blaenoriaeth i fod yn Gyngor sy'n perfformio'n dda gan ddarparu sicrwydd ar faterion llywodraethu a gwneud penderfyniadau, ymddygiad moesegol, rheolau contractio a phartneriaeth gadarn a chaniatáu i'r cyhoedd a thrydydd parti weld pwy sy'n gyfrifol am wneud y penderfyniad ar faterion sy'n effeithio arnynt.
- 5.2 Lle y bo'n bosibl, mae'r Gweithgor wedi ystyried a allai unrhyw newidiadau hefyd leihau biwrocratiaeth a chost drwy symleiddio neu sy'n dod i ben gweithdrefnau penodol er mwyn cyflawni cynilion neu ddarparu swyddogaeth yn fwy effeithlon.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Nid oes unrhyw gostau uniongyrchol yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Pa ymgynghori a wnaed?

- 7.1 Mae'r Gweithgor Cyfansoddiad y Cyngor, y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, SLT a'r aelodaeth ehangach drwy weithdy, wedi cymryd rhan yn y ddadl ar y cynigion allweddol yn y cyfansoddiad newydd.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 8.1 Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 9.1 Mae perygl y bydd Cyfansoddiad sydd heb ei ddiwygio i fod yn gyfredol â newidiadau corfforaethol a deddfwriaethol yn methu â bod yn addas at y diben.

10. Pŵer i wneud Penderfyniad

- 10.1 Mae Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn mynnu bod gan bob cyngor gyfansoddiad.